

LAPSEN VANHEMMILLE

UNIRYTMITYSOHJE

*Yli 6 kk:n ikäisen lapsen
uni- ja valverytmykseen kotona*

TÄMÄN OHJELEHTISEN TARKOITUS:

- ☞ antaa ohjeita ja tukea kotona toteutettavaan uni – valverytmykseen
- ☞ ohjeet ovat suuntaa antavia, eikä niitä ole tarkoitettu noudatettaviksi sanatarkasti, jos ei halua niin tehdä
- ☞ ohjelehtinen antaa tukea siihen, että löydätte omat tavat toteuttaa uni – valverytmitystä, siksi ohjelehtisessä on malli päiväkirjan pitämiseen uni – valverytmyksen aikana

MILLOIN UNI – VALVERYTMITYS ON TARPEEN?

- ☞ alle 1-vuoden ikäisille lapsille on normaalia heräily yöllä, mutta uni – valverytmitys voi olla tarpeen, jos heräily alkaa tihentymään tai lapsi syö usein yöllä
- ☞ jos perheessä lapsen heräily aiheuttaa keskustelua ja stressiä
- ☞ jos lapsen heräily häiritsee äidin yöunta ja lepäämistä

UNEN TARVE LAPSELLA

- ☞ lapsen uni 3 kk ikään asti on melko epäsäännöllistä, eikä siihen voi paljoa vaikuttaa
- ☞ lapsen ollessa 3 – 4 kk ikäinen vuorokausirytmii alkaa muotoutua ja päiväunet säännöllistyvät
- ☞ noin 6 kk ikäisenä lapselle on mahdollista 6 – 7 tunnin yhtenäinen yöuni

- ☞ uni koostuu jaksoista, joissa vuorottelevat syvä. rauhallinen uni ja kevyt pinnallinen uni – vauvaikäisellä uni muuttuu pinnalliseksi noin tunnin välein
- ☞ lapsen taipumus heräillä yöllä ei ole yölevottomuutta, vaan normaali ominaisuus
- ☞ lapsen vaipumista takaisin uneen omin avuin voidaan helpottaa esim. tutilla, nallella, unirätillä jne.
- ☞ lapsen unitapoihin vaikuttavat synnynnäiset ominaisuudet ja temperamentti
- ☞ unirytmien muotoutumiseen lapsella vaikuttaa biologinen kypsyminen ja sitä ei voi nopeuttaa – siihen millaiseksi lapsen unirytmii muotoutuu, vanhemmat voivat vaikuttaa

MILLOIN ON AAMU?

- ☞ herätä lapsi suunnilleen samaan aikaan aamuisin esim. klo 6 – 8, vaikka yö olisikin mennyt huonosti

MITEN PÄIVÄ SUJUU?

- ☞ suunnittele lapsen päivärytmi sellaiseksi, että se sopii perheelle; tärkeää päivärytmissä on säännöllisyys; ruoka-ajat ja päiväunet aina samoihin aikoihin
- ☞ älä jää nukuttamaan lasta päiväunille tämän ollessa rauhallisesti sängyssään, vaan anna lapsen itse etsiä uni – yleensä lapsi nukkuu yhteensä n. 3 – 4 tuntia päiväunia, 2 – 3 kertaa päivän aikana
- ☞ kuuntele päiväunilla kitisevää lasta kuten yöllä ja vastaa kiihtyneeseen itkuun samalla tavalla kuin yöllä
- ☞ järjestä lapselle ikätason mukaista toimintaa ja virikkeitä päivän aikana

JA SITTEEN TULEE ILTA...

- ☞ vähennä lapsen virikkeitä ja rauhoita hänen iltansa
- ☞ syötä lapselle kunnolla puuroa tms. ennen nukkumaanmenoa
- ☞ muodosta lapselle samat toistuvat iltarituaalit esim. iltasatu, laulu, pesut jne.
- ☞ vie lapsi iltarituaalien jälkeen omaan sänkyyn hereillä olevana ja puhele rauhoittavasti "nyt mennään nukkumaan", unilelu tai -rätti mukaan

JA YÖ ALKAA...

- ☞ älä hätäänny lapsen yöitkusta, sillä oma hätäntymisesi siirtyy lapseen
- ☞ mitoitä omat toimesi lapsen yölevottomuuden suhteen lapsen olotilan mukaan:

- pieni itkunpirahtelu lapsen odotellessa unta ei vielä merkitse toimenpiteitä
  - jos lapsi alkaa itkeä kiihtyvästi ja yhtämittäisesti odota n. 5 min ja mene sitten lapsen luo ja tyyntele häntä
  - pidennä aikaa seuraavilla kerroilla mahdollisuuksien mukaan, mutta älä kuuntele lapsen itkua 30 min. pidempään – tarkkaile lapsen itkun laatua
- ☞ yritä saada lapsi tyyntymään omaan sänkyyn – käytä keinoja esim. oman kätesi asettamista lapsen päälle, heijaa lasta rytmisesti tai sivele häntä rauhallisin vedoin
  - ☞ pidä lasta rauhallisella otteella paikallaan, mikäli hän on siinä iässä, että hän kampeaa sängystä ylös
  - ☞ ota lapsi tukevasti rintaasi vasten, jos lapsen itku vain kiihtyy ja pidä hänet siinä – lapsella ei ole sylissäsi mitään hätää

- ☞ älä anna lapsen nukahtaa syliisi, vaan lapsen rauhoituttua laske hänet takaisin omaan sänkyyn ja pidä hetki kättäsi lapsen vartalolla
- ☞ älä nosta lapsen vireystilaa sytyttämällä huoneeseen valoja tai tarjoamalla hänelle leluja tms.
- ☞ jos lapsi on tottunut syömään yöllä, ruoki lapsi seurustelematta hänen kanssaan – röyhtäytä lapsi ruokailun jälkeen ja aseta hänet takaisin nukkumaan; yli 6 kk vanha lapsi ei tarvitse kuin yhden kerran ruokaa yöllä
- ☞ reagoi joka kerta lapsen herätessä yöllä samalla tavalla

TÄRKEÄÄ MUISTAA MYÖS:

- ☞ sopia puolisoosi tai jonkun muun luotettavan henkilön kanssa, kuka hoitaa heräilevää lasta yöllä ja toteuttaa unirytmitystä
- ☞ varmistaa, ettei lapsesi ole sairas ja siksi heräilee yöaikaan
- ☞ kysyä mahdollista tukihenkilöä, jonka kanssa voit keskustella unikoulun sujumisesta tai onnistumisesta, tällainen henkilö voi olla esim. hän, joka on antanut sinulle tämän ohjelehtisen.

PÄIVÄKIRJAN SIVUT

Mieti ensin, millainen vuorokausirytmisi lapsellasi on tällä hetkellä ja miten sitä muuttaisit.

AAMU: herääminen, ruokailu

PÄIVÄ: ruokailut, päiväunet, virikkeet: ulkoilu, leikit jne.

ILTA: milloin lapsi nukahtaa? milloin ja kuina usein lapsi herää? miten lapsi rauhoittuu ja nukahtaa uudelleen? (tutti, syli jne.) mitä muita huomioita? (itku, vaipanvaihdot, ruokailu jne.)

UNIRYTMITYKSEN 1. VUOROKAUSI

UNIRYTMITYKSEN 2. VUOROKAUSI

UNIRYTMITYKSEN 3. VUOROKAUSI

UNIRYTMITYKSEN 4. VUOROKAUSI

SUOSITELTAVAA LUETTAVAA:

Arajärvi, Terttu 1999:
Hyvä lapsuus vauvasta kouluikäiseksi

Einon, Dorothy 2001:
Lapsen hoito ja kehitys

Jarasto, Nora – Lehtinen, Taisto – Nepponen, Katrina 1999:
Hiljaa hyvää tulee. Levon ja rauhan hetkiä lapsen aja aikuisen elämään

Väestöliiton Perheverkko- projekti 1999:
Vekaravihkonen pikkulasten vanhemmille

Zukunft-Huber, Barbara 1991:
Vauva oppii liikkumaan

Lahden ensi- ja turvakoti; Baby blues -vauvaperhetyö,
koonneet: baby blues –työntekijä Sinikka Walldén ja sh
Maritta Nikkilä-Paajanen

Tiedustelut: Sinikka Walldén, puh. 0500 717 696